Dr. B. GERZABEK
Одинокий Руський Лікар зі Старого Краю в Канаді.
СПЕЦІЯЛІСТ ВІД УСІХ СЛАБОСТИЙ
Приймає хорих дома н.д. ч. 413 SELKIRK AVE. на розі Salter а Pritchard від год. 1-3 по пол. і від 9-10 вечером. Telephone: St. John 968 як также в ЛІЧНИЦІ КЛЄКІ-РО-МЕДИЧНІЙ, взамін від похорону Прінсесть-Шпиталю під ч. 413-417 Pritchard Ave. від год. 9-12 рано; 3-6 по пол. і 7-9 вечером. WINNIPEG, MAN.

Саскачеванський Інспектор.

Мр. Андерсон, шк. інспектор з округа Йорктон Саск., вже кілька разів виїжджав вороже в часописях та на зборах проти двомовної школи та таких-же учителів, специяльно руських.

Писав після манітобсько-ліберальної програми, що будь то Русини в Саскачевану не хотіли приймати Руськo-англійських учителів, до своїх шкіл а питали за англійськими, тому що англійскі учителі роблять більше прогрес з руськими дітьми ніж руські учителі, що наші учителі в Саскачевані нігде не вчуть рідної мови а лиш англійської і також що піднає одної візити по школах, вигнав 5 до 6 руських учителів а з Англійців ані одного і т. д.

Я думав, що за так довгий час хоть оден з тих вигнаних дасть про себе чути і скаже загалови за що і через що він терпить. Але виджу, що жадної чутки про се нема, то я поставив де що написати, бо і мені не тижко бути вигнанием.

Отже я вірю, що між тими шістьма учителями, котрих Мр. Андерсон вигнав зі шкіл минувшого року, може бути оден або два котрі еще не доросли на учителя, і він мав слушність їх вигнати, але ніколи не повірю щоби всі шість були нездарами, — а ті англійські що він післав на випорожнені посади були ліпшими. Але англійський шовінізм чого не зробит? Він же так хоче, щоби руських учителів проганяти а їхні посади заповняти англійськими. Зачув вовно ася мілиною.

Ось Вам примір:

У школі Бівер Плейнс, близко Аррану Саск. минувшого року учив руський учитель і було добре. І хотяй наших людий є в дістрікті дві третини а одна третина Німців і Англійців, то однак Німці взяли верх і руського учителя вигнали а приймили англійського. Так що? Всего добав ся їм і оноа вигнали, бо не так руські, але англійські і німецькі діти до школи не ходили.

Тепер вже мають третого — і не могучи его збути ся, запалили школу. Наші люди пізнались на культурних Німпях і лібералах, зійшлись на мітинг і скинули старий уряд а вибрали новий, двох Русинів і одного Англійця. То тепер здаєсь, що буде лучше лиш тілько що Німці хотять по ночах і стріляють в наших людий, хотячи тим способом вдертись на шкільних урядників. Та вже пропало. Русине вже другий раз до уряду не впустить.

От так догосподарились з "ноу енглиш тічер-ом", котрого Німці так дуже хотіли. Тепер Англійці знов бажают русько-англійського учителя бо кажуть що англійський не дасть собі ради між чужинцями. З сего можна ясно виділи, яка то правда що Русини не хотять своїх рідних учителів. Англійці самі признають що їх учитель для чужинців не здалий. А п. Інспектор не вірить. Се лиш оден такий примір, але я думаю, щотаких більше не бракне нігде поміж нашими людьми.

Що до науки руської мови, будьто-би наші учителі не учили по руськи, то єсть цілком не правдою. Я не думаю, щоби де був такий учитель, щоби не учив рідної мови тоді як шк. акт позваляє, а если є, то ганьба такому!

До мої школи як загостив Мр. Андерсон минувшого року, то не питав ся чи я учу руської мови чи ні, (назвє записав що ні), а я учив кождого дня після акту, на що всі трети сміли ся. Але він (інспектор) о тім не питав, лиш узглян собі, а опісля і писав, що то все "енгліш".

І я є більше як певний, що таке саме було по всіх руських школах, де він був. Що до рідичів, чи они волять більше англійського учителя чим руського, то вистарчить лиш поглянути на кольонії де учителі рідних ся народностию. Руський учитель учить рідної мови, пісень, декламацій та уряджує концерти на фармах, словом витворює у дітий новий характер.

Діти стають цікавійшими та жвавійшими в публичних виступах, та почувають ся немов в себе в дома, так що родичі самі дивують ся та радіють, що їхні діти більше інтересують ся суспільним житєм, ніж они самі.

А де англійський учитель, то там діти заполохані, не сміливі, байдужі, що і слова нема до кого промовити.

Англійського не знають а свого не розуміють. Они є справжніми духовними каліками. Сего власне хотять лібералы, ті самі за котрих кричать навіть декотрі наші ліберальні напівчі і ту в Саскачевані. Здаєсь, що і наші ліберали не встоять ся довго при уряді, з таков роботою. Прийде час на все. Побачимо.

Жалоєський.

ЕВГЕН РУБІНІ.

(Феномен. — Знатор людської волі і думки. — Вдалі експерименти. — Сензаційний заклад. — Що кажуть лікарі).

До Львова приїхав на короткий час феноменський чоловік, якому на ім. Евген Рубіні. Молодий, симпатичний чоловік, з ніжним питливичим лицем, милим виразом очий, чемний і ввічливий, має у собі досі невияснену силу, відгадувати людські думки і згідно з тими думками виконувати всі порученя і приказы. Вчера в салі "Кольосеум" де від двох тижнів грає польський артистичний кабарет "Бі-ба-бо", п. Евген Рубіні дав нагоду відповідним пресі і лікарському сьвіту сконстатувати у себе таємничу досі невиснену чарівну силу, якою оволодає людську думку і людську волю і виконує її, згідно і точно з бажанем.

По годині 3-ій пополудни зібрали ся у салі "Кольосеум" журналісти і лікарі, між иншими проф. Твардовський. Лукасевич і витвіцький, П. Альтерштайн, імпресаріо п. Рубіні, в короткій промові пояснив, хто є п. Рубіні і розпочали ся експерименти, всі на причуд гарно виконані. Прим. хтонебудь обдумує собі якийсь план до виконання. Приходить до Рубінього, а він бере його за руку з помочию мідяного дрота і дуже зручно та скоро, виконує те, що собі дотичне медіюм задумало. Таких експериментів виконав Рубіні кільканайцять, а всі з математичною точностию. Прим. Рубіні виконує такий подуманий план п. д-р Мервіном. Ве де на сцену артистку театру "Бі-ба-бо" п. Боровську, позая її крісло, сходить зі сцени, між пятьдесяти учасників вишукує ред. Загурського, веде його на сцену, каже клякнути перед п. Боровською і поцілувати її в руку. Експеримент викликує кольосальне вражіне, коли др Мервін заявляє, що виконано його з математичною точностию. Або другий примір: Рубіні здіймає одному з учасників цвікер і ховає його одній пані до торбочки. Таких експериментів виконав Рубіні кільканайцять при великім вражіню всіх учасників. Рубіні справді триюмфував.

* * *

О годині четвертій розпочав ся головний експеримент. Комітет журналістів обдумав такий план. Рубіні мав поїхати до одного журналіста при вул. Третого мая ч. 2, тут піти на 3 поверх, виняти фляшку коняку, потрактувати комітет, взяти ножиці, вдарити ними по фортепіяні, опісля поїхати до цукорні Шакра, забрати від ти цукорки і поїхати до ред. "Курєра Львівського" і тут зложити цукорки на бюрку одного співробітника, а ножиці віддати метрампажеви газети. Сей план списано і зложено в замкненій коверті. О годині 4-ій по полудни забрав ся Рубіні до його виконання. Тамійший комітет їхав першим автомобілем. Побіч шофера занял місце Рубіні, який одною рукою держав за руку комітетового ред. Августинського, а другою рукою показував дорогу. План уложений комітетом виконав Рубіні точнісінько до найменших подробиць. По виконаню сього плану всі поїхали до каварні "Роми", де розпечатано лист і сконстантовано, що Рубіні виконав цілий план з математичною точностию. Тут уладжено Рубінью му овацію.

Проф. поліклініки Твардовський робив також досліди з Рубінім. Рубіні сповнював то чио те, що собі подумав Твардовський і то без помочи дроту лиш з помочию дотику. Проф. Твардовський сконстантував у Рубінього феноменальне явище, якою він сам з становиска медицини не вміє покищо пояснити. Рубіні виступає в театрі: "Бі-ба-бо" через шість днів і там буде продовжувати свої експерименти.

11-го серпня, 1792 р. ..

Переселене Запорожців над річку Кубань. Після зруйнованя Січи, богато січовиків пішло над береги Чорного Моря і там завели Черноморську Січ. Вони богато допомагали Нечосови (Потемкінови) воювати Турків і за те Нечос кло потав ся перед Катериною, що би завойовані від Турків землі дати козакам. Та Нечос умер і козаки лишили ся без нічого. Тоді вислали вони до Петербурга депутатів на чолі з Антоном Головатим, щоб вони поклонотали ся за землею. Повернувшись з Петербургу депутати привезли з собою грамоту на даровані землі над рікою Кубань. Гірко було покидати козакам насиджені землі, та забрали ся таки над ріку Кубань. Там заложили новий кіш і назвали його Катеринодаром.

Коли листоноси стрейкують..

Перебіг стрейку нарискьих листоносів, про котрий донесли вже телеграми, мав характер дуже нагальний. Причина його лежить в признанию через правительство додатку на помешкане всім почтовцям з виїмком листоносів, проти чого сі останні запротестували заявишенем праці. Вони опустили почтовий будинок і уладили велику демонстрацию на улицях, відтак забарикадували вхід до головного будинку і вздержали цілий воловий рух. О год. 10 і пв в ночи появив ся перед будинком міністер Томсон в товаристві двох вищих урядників. По малій драбинці дістав ся на дах одного почтового воза, котрий мав йому служити за трибуну. Зразу гамір втих. Але вже по перших кількох словах: "Щож отже міг би я зробити для вас приятелі?" сменили демонстранти невольний крик: "Проч з фразами — кликали листоноси — хочемо наших 400 франків відвишки! Досить водження нас за ніс!" Томсон, котрий кілька разів надаремно намагав ся говорити дальше, знеохочений зійшов з своєї "трибуни". Супроти дальших ексцесів стрейкарів, увійшла поліция і двох з них арештувала. Вкоротці однак випущено їх на свободу, а п'ендовзі і стрейкарі повернули на ново до праці, одержавши приречене, що їх жадання будуть узглядненні. По мимо одноднєвного лиш треваня стрейку, шкоди, які наробив голоно купецьким і промисловим сферам, перестують суму одного міліона франків.

Австрийські війська займають два сербські міста.

Після вістий, які надійшли з Риму через Ніш, австрійські війска розпочали напад з обох границі над ріками Дриною та Савою і в двох місцях перейшли сербську границю. Австрийське військо посуває ся дальше в глубину Сербії і заняло над Савою місто Сабак а над рікою Дріною місто Лозницю.

ПОШУКУЮ

Стефана Дикуна з Кривча Борщівського повіту. Він десь має перебувати у Вінніпегу. Хто-би знав за него, або він сам нехай зголосить ся на подану адресу:
IWAN WOLOSZCZUK
15 Colonial St.
Montreal, Que.

ПОТРЕБА

Руско - англійського учителя в Іст Селкірк.
Аплікантн зволять писати до

Франко Вітно
Іст Селкірк, Манітоба.

ВАТЬКО РОДИНИ, або всякий мущина, котрий має поверх 18 літ, може взяти гоместед, чверть секції отвореної домініяльної землі в Манітобі, Саскачевані і Альберті. Зголошуючий ся мусить явити ся особисто в агенції домініяльних земель або в суб-агенції дістріктовій. Врати гоместед через повномоча можна брати в всякого місцевого агента домініяльних земель (не суб-агента) після певних умов.

ОБОВЯЗКИ — мешкати на фармі і упрaвляти землю через три роки. Гомстедовець може мешкати на фармі не меншій як 80 акрів не дальше як 9 миль від гоместеду — на певних умовах. В всякім випадку вимагає ся хати в котрій можливо мешкати, хиба тоді ні. Коли повинности помешкання відбуває ся в сусідстві.

В декотрих дістріктах гомстедовець може примащити чверть секції сусідуючої з його гомстедом. Ціна три долари за акер.

Обовязки: — Шість місяців мешкати кождого з шість років від дня вступу (включаючи час потрібний до уверщеня патенту на гомстед) і пятьдесять акрів обробити.

Гомстедовець, котрий використав своє право оддержаня гомстеду і не може взяти примщеня, може купити гомстед в певних дістріктах в ціні 3 доль. за акер.

Обовязки: — мусить мешкати через шість місяців кождого року через три роки. Виробити 50 акрів побудовати хату вартости 300 доль.

Скількість обробленої землі може бути в меншій тоді, коли земля є зарослата або камениста.

W. W. Cory,
DEPARTMENT OF THE INTERIOR.
OTTAWA, ONT.

ALEX CALDER & SON,
663 Main Str., Winnipeg, Man.

БАНКИРІ І КОРАБЕЛЬНІ АГЕНТИ.

Ми посилаємо гроші до старого краю по найтанших цінах.

ТЕЛЕФОН: 3260 Main.

Ант. Карабощук
Руський Менеджер

CANADIAN PACIFIC RAILWAY

Edward L. Drewry,
REDWOOD ПИВОВАРНІ НА
St. John — Winnipeg
Наші вироба самі себе хвалять.
Пийте DREWRY'S: Лягер, Ейл і Портер.
Мінеральні води всім знані.
Telephone: St. John 221.

ПОЗІР!

ПЕРШИЙ РУСЬКИЙ СКЛАД
вина, пива, горівок і всяких других лікерів під назвою

"ОРЕЛ"

НА СЬВЯТА! НА СЬВЯТА!

Напитки в нас ріжнородні і першорядної знаменитости — впевнює, коли зайдете або купите в нас товар, то самі побачите.

Тепер з взгляду на сьвята, ми постановили знизити ціну на наших товарах, тому користайте з нагоди і замовляйте в нас всі напитки, котрих будете потребувати на сьвята.

Ось Вам наші знижені ціни:

Там Джін 1 гальон	$2.50
Житнівка 1 гальон	$3.50
Бренда (коняк) 1 гальон	$5.00
Бренда лутша 1 гальон	$5.50
Скоч 1 гальон	$4.50
Ганишівка красна 1 гальон	$5.00
Ганишівка лутша 1 гальон	$6.00
Кмінківка 1 гальон	$7.00
Кмінківка лутша	$9.00
Рум 1 гальон	$6.00
Рум ямайка 1 гальон	$9.00
Вино 1 гальон	$1.00
Старий порт 1 гальон	$1.25
Ліпше за гальон	$1.50
8 літний порт 1 гальон	$2.50
Білий порт 1 гальон	$2.50
Черешнєве вино 1 гальон	$2.25
Лондон порт 1 гальон	$2.50
Катауба порт 1 гальон	$3.25
Катауба ліпше за гальон	$3.50

Угорське вино кварткова фляшка від 25ц до $1.25
На замовленя висилаємо в тій хвили на фарми.
Дякуючи наперед за ласкаву память, остаю
З поважанем
Alexander Roshko.
175 Henry Ave. Phone Main 1757. Winnipeg, Man.

КАНАДА

„КАНАДА"
виходить кождого тижня у вівторок.
Річна передплата в Канаді ... $1.00
За границею ... $1.50
Видає
РУСЬКА ВИДАВНИЧА СПІЛКА В КАНАДІ
„КАНАДА"
Адреса: 201 Fort Street, Winnipeg, Man.

~ CANADA ~

ЧАСОПИСЬ ПРОСЬВІТНА, ЕКОНОМІЧНА І ПОЛІТИЧНА.

„CANADA"
Ruthenian Weekly Published Every Tuesday By
RUTHENIAN PUBLISHING Co. Ltd. of CANADA.
The best medium for advertisements.
Subscription per Year ... $1.00
Address: „CANADA"
201 Fort Street, Winnipeg, Man.

РІК II. Вінніпег, Ман. Вівторок 1-го Вересня 1914. Число порядкове 52. Winnipeg, Man. Tuesday September 1st 1914. Число 34.

ДО НАШИХ ЧИТАЧІВ І ПРИХИЛЬНИКІВ.

Зі взгляду на тяжкі часи, просимо всіх наших передплатників і прихильників, щоби спішили з надсиланєм залеглостий і тим не змушували нас до здержаня часописи всім тим котрі до сего часу не прислали своєї передплати.

Воєнні Вісти.

Рим, 29 серпня. — Італия занитує Австрію, що має значити мобілізация австрійських війск на італійській границі. Коли Австрия не відповість до півночи в неділю, то Італия мабуть виповість війну Австрії.

Вісти з Амстердаму доносять, що Німці розбили російське військо складаюче ся з п'ять корпусів, що значить 200.000 жовнірів. Битва відбула ся в Всхідних Прусах коло міста Аленштайн — Се мабуть перша побіда німецьких війск в війні з Росією.

З Копенгаги доносять, що Німці зачали переводити свої війська з західної границі на всхідну. Се мабуть означати, що Росия загрожує ся для них грізнійша, як Бельгія, Франция і Англія разом.

Шангай, 29 серпня. Британський крузляк зловив три німецькі перевозові кораблі: Ємене, Йорк, Семегамбія і Фердинанд. Та сама телеграма говорить, що Японці дальше бомбардують німецьку посілість в Азії Кіянг-Чав.

29-го серпня приїхали до Саутгемптон перші ранені англійської армії. Всі они мають рани в ногах, що показує, що Німці головно стріляють своїм ворогови в ноги.

Льондон 21 серпня. Англійці вислали проти Німеччини 79 регіментів війска. Ся вістка прийшла до Канади в листі бо цензор не позволив посилати її каблем.

Петербурські телеграми доносять, що німецька твердиня, Кенігсберг, що лежить на російській границі, попалась в руки Росиян. Покищо, ся вістка не є стверджена.

З Берліна доносять, що Німці розбили на прах англійські війска коло міста Ст. Квінтіні.

З Ніш, Сербія, доносять, що 125.000 Сербів вступило в Австрийські границі де їм не зле поводить ся.

Петербург, 29 серпня. Австрийці боронять дуже завзято Львова. Они збирають послідні сили, щоби не допустити Москалів до сего міста. Помимо, що Москалі ще не заняли столиці Галичини.

Берлін. Видано урядові розкази, щоби Росиян дальше не пустити в Німеччину. В сій цілі дальше змінено переміни армії, як також вислано більше як пів міліона ландштурму. Се перший серйозний крок Німців зглядом Росії і тому треба сподіватись певних вістий зі всхідних терен війни.

Австрийські війська гонять Москалів на вперед себе, говорить берлінська телеграма. Австрийське військо розбило російське недалеко від Красніка в російській Польщі. Телеграма говорить, що Австрийці мали забрати богато канон і провіянтів, котрі утікаючі Москалі лишили за собою.

Вісти з Копенгаги доносять, що в Гданьску панує великий страх перед Москалями, що зближають ся тепер до того міста. Наслідом страху була смерть кількох чужинців замешкалих в тому місті.

З Пекіну телеграфують, що Японський атак на Тсінг Тао, німецьку посілість в Азії не удав ся і тому Японці будуть мусіли тепер проваджати правильну облогу сего міста.

320 російських бранців привезено до Львова.

Берлін (через Лондон). 25 серпня. — До Львова надійшов перший транспорт полонених російських жовнірів. Загалом привезено 20 російських офіцирів і 300 драгонів, а крім сего кільканайцять російських гармат. Російський ген. Ваповський Іванов згинув на поли битви.

Російське військо заняло два міста у східних Прусах.

Петербург, 25 серпня. Російський генеральний штаб доносить, що російська армія заняла по 5-дневній боротьбі два пограничні німецькі міста: Сольдан і Найденбург. Російське військо посуває ся в напрямі кріпости Аленштайн.

Побіда Німців у східних Прусах.

Берлін, (через Лондон). 25 серпня. — Німецька армія побила від Сталюпенен (на німецько-російській границі) російське військо в силі 3 дивізії піхоти і 2 дивізій кінноти. Російські війска з великими стратами подали ся зад. Огонь російських жовнірів був дуже лихий. Богато з них не вміло зовсім обходити ся з карабінами.

Берлін, 25 серпня. — Урядово проголошено, що Німці заняли місто Намур і 5 фортів. Остріливане прочих 4 фортів тріває дальше. Кождої хвилі можна надіяти ся, що й ті піддадуть ся.

Лондон 25 серпня. — Упадок кріпости Намур викликав в Англії загальне пригноблене. Тут мали надію, що сильна кріпость з 9 новочасними фортами зможе найменьше 2 до 3 місяці боронити ся перед Німцями. Надії завели. По двох днях облоги Німці здобули 5 фортів і заняли місто.

З новійших трох телеграм можна заключати, що цілковитий упадок кріпости Намур вже недалекий, коли й Німці ще доси в цілости не заняли. Кріпость Намур уходила за сильнійшу кріпость ніж Лієж.

Французький урядовий рапорт про побіди Німців.

Париж, 25 серпня. Французький генеральний штаб оголосив слідуючий рапорт:

"Наші англійські війска мусіли подати ся назад і заняти оборонне становище коло кріпостий. План нападу на Німців не удав ся з причини непредвиджених перешкод.

На північ від міста Нанс приступилиі наші війска до атаку. Однак і тут не пощастило ся задля несподіваних трудностий.

Всеж- таки ми заняли добре становище і ослабили ворога. Ані хвилинки не сумніваємо ся, що побіда буде по нашій стороні."

Населене Франції переживає страшні хвилі. Вже й генеральний штаб французький мусить признати неудачу на цілій лінії. Послідні вісти з поля війни викликали навіть в урядових кругах велике занепокоєне.

Вістка, що канадийський крейзер Рейнбав зловив два німецькі воєнні кораблі, оказала ся неправдивою.

Лондон, 30 серпня. - Находять вісти, що около оден міліон жовнірів бере участь в австрійсько - російській війні. Боєва лінія є довгою на сто миль, себто від ріки вие Вислу до Дністра. В всхідній Галичині Москалі ввійшли в австрийську територію на яких 20 миль. Зате в західній Галичині Австрийці розбили російські війска коло Красника в російській Польщі. Австрія забрала околиці від Замости по ріку Вепш в напрямі в східно - полудневім.

Німецька посілість в Азії, Кіян Чав після гадки знатоків може вдержатись до палолиста, здобуть міста Тсінг Тав зі сторони моря є майже неможливе а сторону від суші боронять сильні форти, котрі нічим не уступають Порт Артурови. Одиноким способом здобутя Кіян-Чав є капітуляція з причини голоду бо се місто має поживи лише на три місяці.

Льондон, 30 серпня. Борба що відгралась в пристани Бокставен, скінчилась для Німців не корисно. Они стратили около одинайцять воєнних кораблів, коли Англійці стратили лише 67 людий.

Німці здобули Льонгвай, французьку твердиню, котра дуже хоробро боронилась. Німець. принц по здобутю сеї твердині, просив ві командантa затримати свій меч на знак що він оцінює его хоробрість.

Льондон, 29 серпня. Прийшла вістка з Николаєва, місто над Чорним Морем, що російський корабель вилетів в воздух. Се вже четвертий корабель розбитий на Чорнім Морю. Що се має означати? Чи справді повстане на Україні?

Вашингтон. 29 серпня. Британський конзуль оповістив нині, що російські війська побивають Німців на кождім кроці в Всхідних Прусах. Президент "Спол. Держав" заборонив офіцирам американської армії проголошувати публично свою опінію о теперішній европейській війні.

Німецькі воздушні кораблі можуть наробити богато шкоди в Льондоні, коли-би так Німці заняли місто Кале, котре є віддалене лише на 21 миль від Англії. Англійці, бачучи се, будуть старати ся за всяку ціну недопустити Німців до сього міста.

Нова Зеландія, провінція англійської імперії заняла німецький остров Самоа.

Вісім сот німецьких матросів і офіцирів ідуть тепер через Болгарію до Туреччини. Се має означати, що Туреччина стоїть по стороні німецькій.

Франція покликала до оружія останні свої війська. Се по казує, що она представляє собі вірно, що ві грозить велика небезпека від Німеччини.

Французькі війська під напором правого крила німецької армії, подають ся взад. Сю вістку оголосили французькі правительственні тіла.

Секретар війни Кічінер оголошує, що операції англійських війск почали ся від 23 серпня і є вдоволяючі. Від 23 до 26 серпня згинуло около 6 тисяч Англійців.

Над Парижем показав ся німецький воздушний корабель. Він кинув пару бомб від котрих згинуло кількох людий в Парижи. — Цілий Париж готовить ся до облоги.

ПЕРШІ ВІСТИ З ГАЛИЧИНИ ПО ПРОГОЛОШЕНЮ ВІЯНИ.

(На основі оповідання очевидця).

(З амер. "Свободи")

Австрийський уряд, вислав оштрий ультимат Сербії, сподівав ся згори, що вона його не прийме в цілости та, що з уваги на те війна проти Сербії й Росії неминуча. Тому то рівночасно з висланєм письма до Сербії, зачато в державі переводити мобілізацію. Перед урядовим проголошенєм мобілізації не вільно було писати про неї нічого в часописях тому заскочило воно населенє несподівано і викликало було спершу хвилеве занепокоєне.

Одначе, коли вже мобілізацію проголошено урядово і коли стало ясно, що Австрія буде вести також війну проти Росії, се хвилеве занепокоєне уступило, а в цілім краю запанував небувалий воєнний запал.

В цілій Галичині, а особливо у східній Галичині між Українцями, запал до війни против царської Росії розгорів ся немов великий невгасимий пожар. Одушевленю нема краю. Всюди по містах чи по селах нарот збирає ся на віча і голосить, що муром, лавою стане проти варварської Росії, аби здобути волю українському народови. Старші і молоді хлопці заявляють охоту іти проти Росії. Все віддадуть, повідають, жите і достаток, аби зломити кайдани нашої дорогої Вітчини.

Всі вірять сьвято, що Росія мусить бути побита.

— Станьмо всі як один, — говорять українські селяни на вічах. — чи старець чи молодець, а зломимо царя! Другої такої нагоди не буде! Здобудьмо волю Україні в 100-літні роковини уродин батька Тараса!

Січовиків і Соколів дуже богато пішло до війска яко резервісти, але мимо того ростуть українські народні полки, наче з під землі виростають. Зголошують ся і старші люди і молоді хлопці, а між ними богато студентів університету і середних шкіл. Карабіни дістали від військових властий.

Українське військо маширує з оружєм по селах і збирасть ся по містах.

Такий самий військовий рух повстав і на Мазурщині серед Поляків.

Дня 3. с. м. видно вже було у Львові, як улицями міста маширували топольські то українські військові відділи, в значній части умундуровані в пластові строї. Маширували при звуках музик або народних пісень.

Українці збирали ся в українськім Городі. Всі приготовання роблено з великим поспіхом, але притім з великою справностию й у взірцевім порядку. На Городі роздають ся приказы, а там вже спішить новий відділ. Гомонять пісні: "Гей, не дивуйте, добрії люди, що на Вкраїні повстало: "Не пора", "Гей там на горі Січ іде" і т. д.

Всі одушевлені, раді, веселі, хоч готовлять ся на бій кровавий.

При привитаннях говорять собі: Перейдемо перший раз російську границю без пашпортів.

При працанню кінчуть: До побачення в Києві.

Народний Комітет у Львові видав маніфест до українського народа в австро - угорській монархії. В тім маніфесті взиває в горячих словах, щоби всі Українці, спосібні до оружя, станули по стороні Австрії проти Росії в сю велику хвилю, яка може принести освободженє України з під царського ярма. Вкінци в маніфесті звертаєсь ся Народний Комітет також до Українців у Росії і взиває їх, щоби австрійських Українців приняли так як рідних братів, котрі хотять принести їм визволене.

Сі маніфести є уже і на російській Україні.

* * *

Часописи в старім краю виходять так як виходили, з тою ріжницею, що всякі воєнні вісти містять лише ті, що походять з урядового жерела. Всі ті вісти однакові, чи в польських чи в українських газетах. З інших вістий або статий можна містити також лише ті, и кі цензура перестунить. Бувають такі числа газет, в яких дуже богато порожних білих

Дальше на стор. 4-тій.

ГРОШІ В КАНАДИЙСЬКИХ БАНКАХ БЕЗПЕЧНІ. РЯД НИМИ ЗАОПІКУВАВ СЯ. ТОМУ НЕМА ПОТРЕБИ О НИХ ПОБОЮВАТИ СЯ.

КАНАДА

Часопись просьвітна, економічна і політична виходить кождого тижня у вівторок.

Видавці: Руська Видавнича Спілка в Канаді.

Річна передплата $1.00
За границю $1.50
Поодиноке число ...... 5ц.

Адрес Редакції і Адміністрації: "КАНАДА" 261 Fort Street, Winnipeg. Manitoba.

CANADA
Ruthenian Weekly
Published by RUTHENIAN PUBLISHING Co. Ltd. of CANADA

Subscription per Year $1.00
Foreign Countries $1.50
Single Copies 5c.

For advertising rates and all business matters address: RUTHENIAN PUBLISHING Co. Ltd. 261 Fort Str., Winnipeg, Man.

Уваги.

"ВОЄННІ ЗАРАЗИ."

Разом з війною звичайно навіщає населене якась хороба. В матеріяльнім сьвіті сею хоробою є понайбільший части голодовий тиф.

Інакше має ся з противною стороною, з духовою стороною сьвіта. Всіляко буває. Мати з жалю за сином сходить з ума. Син з розпуки за родиною відбирає собі житє. Словом людий опановує якась меланхолія.

Та не лише на одиницях війна лишає свій слід. Сей слід видно навіть і на цілих громадах людий, котрі поза себе нічого не бачать. Они засліплені собою або своєю цілею не зважають на нічого; чим звичайно роблять богато пакостий собі або і цілій своїй громаді. Наслідки такого поступовання відбивають ся потім на цілому народови або і державі. І коли таке стане ся, тоді говоримо: зараза (яка би там не була) бушує по цілій країні, лишаючи по собі страшні сліди.

Як в матеріяльнім сьвіті, мухи і инша язва є головними середником розповсюднювання зарази, так в духовім сьвіті сю роботу сповняє не сумлінна преса, що стоїть на услугах певної групи людий, що має свої цілі і інтереси і до котрих осягнення она стремить не зважаючи на окружене ні средства за яких помочию она добиває ся свого.

Найкращим взірцем може нам послужити "Фрі Пресе."

Ся шмата вже від довшого часу, не маючи до чого вчіпитись, вертить ся на всі боки та запаскуджує все, що подибає на своїй дорозі.

Ми не малиби нічого проти такого поступовання згаданої часописи, колиби теперішна пора була на се відповідною. Ми не казали-б єї ані слова, так як се ми робили передше. Ми обливали нас єї оплаканим умовим станом. Ми так обходили ся з нею як обходить ся з варятом тоді, коли він не може заподіяти нічого злого.

Однак коли поступовання варята стає для окружене небезпечним, то тоді обовязком є кождого здорово мислячого чоловіка остеречи перед ним його окружене.

Так, ми не дивували ся. "Фрі Пресе" передше, однак під теперішну хвилю, коли єдности в державі найбільше потрібно, ми се не можемо зробити. Ми мусимо напятнувати поступовання "Фрі Пресе" не пожаданим, непамістним а бо і некористними для добра нашого краю.

Чому?

Тому, бо "Фрі Пресе" замість старати ся, щоби всі народи замешкуючі побільшій части Західну Канаду, в разі небезпеки станули рука в руку в обороні своєї вітчини, то она сіє незгоду та грозить одним против других.

До до сего підохава?

Де, хто не будь з Не-англійців, показав ся не льояльним британським ідеалам?

На се відповідь коротка. "Нема і нікто".

Тож коли так, то де є підстава роботи "Фрі Пресе"?

Чи не доказує се, що панове від "Фрі Пресе" навіть і тепер "в тяжкую годину" не забувають ставити своїх грубих партійних інтересів перед інтересами цілої держави.

Та най там. Таких нема, аби ще і тепер віразн "Фрі Пресе."

II.

Другою подібною язвою під сей час гнилий струп на нашому народному організмі, прозваний москвофілізм.

Кажуть люди, що коли яка паскудна болячка кине ся на людськім тілі, а єї відразу добре не видавить ся, то оно коли не зможе відновити ся по тім самім місци, кине ся на друге.

Се само стало ся і з нашим москвофільством.

По "посрамленію" підчас львівського процесу в котрім фігурував Бендасюк, ся москвофільська зараза пробує щастя, тут на вільній земли Америки.

Не давно читалисьмо в часописях, що великий подвижник пареславія "благонадьожний" О.О. Гецев зволили приїхати до Америки і вже навіть почали провадити свою "роботу" в Спол. Державах.

Не треба думати, що в нас тут в Канаді нема того зїля. Є тут якийсь Гладик. Се той самий, котрого за якісь там "ділки" звіена мнйка "Русскій Голос" відправив з служби. Сей чоловік, що не міг ся вдержати таки між своїми, почииає свою кертичну роботу тут у Вінніпегу. — Та не сам він тут. Єму стали до помочи, колись чесні люди, котрим марево війни виполошило всі глузди з голови. На сейчас здержуємо ся від подання їх імен, але коли, они дійсно станутъ під командою згаданого добродія, то нічого їм не поможе.

Наш нарід на стільки сьвідомий, що не позволить ніякій язві загніздувати ся в єго організмі.

Воєнний запал деяких часописий.

... Оден Француз взяв в неволю сім сот німецьких уланів в повнім "риштунку". "Ф. П."

... В воздусі здибали ся два літаки, Француський і англійський. По страшній борбі німецький літак упав на долину. "К. В."

... Цар російський, Никола, утік з Петербурга до Москви і звідтам занісав всіх народів до війни з Росією. "К. Р."

... Німецька фльота забльокувала російські порти Гельголянд і Кіль. "У. Г."

Бідні то Німці!

Як се назвати?

Послідні вісти доносять, що австрийські власти розстріляли цілий реґемент чеського війська, около 7,500 люда. За причину подають відмову Чехів стріляти до сербського війська.

Указ проти голоду.

Голод вибух в перськім краю.
В найбогатших городах
Бідні з голоду вмирають
По бульварах і садах.

Вчув се Періс, пар суворий,
І розлютивсь. "Що се знов!"
І на голод спосіб скорий
Не міркуючи знайшов.

До славетних магістратів
Найбогатших в краю міст
Понісав і понечатав
Власноручно свою вість:

"Сей указ мій парський строгий
Всяк у серце хай бере.
Де один у місті вбогий
З голоду від нині вмре.

"Там я богача одного
Взять велю — чи круть чи верть.
Голодом в тюрмі підземній
Заморю його на смерть."

І указ сей чудо справив:
Хоч як хліб подорожів,
Бідний все мав хліб і страви,
А богач не зубожів.

Іван Франко.

МОРАЛЬ.

Одній париській книгарни трафила ся така пригода: Книгарня видала недавно рівночасно з "Розважанями" Марка Аврелія дуже пікантну книжку якогось модного французького автора. "Розважання" знайшли так несподіваний попит, що вскоротці ані одного примірника не стало на складі, а передовсім вчитували ся в сю поважну і навчаючу лектуру доростаючі панночки з недалекого пансіону. Се незвичайне поводжене римського цісаря — фільософа у молодого женського поколіня застановило видавця, котрий почав доходити причини сього — як думав — гарного обяву умової зрілости панночок. І щож показало ся? Ось переплетчик через ошибку в окладинки "Розважань" оправив ту сильно пікантну моду будуарову лектуру. Чиж можна дивувати ся, що дівчата з таким уподобанем читали "Марка Аврелія? Що однак цікавіше, то се, що і з старших ніхто не зажадав в книгарни заміни купленої книжки на правдиві "Розважання."

ВОЄННІ РЕКОРДИ АВСТРИЇ.

В історії народів удержалась опінія, що коли инші держави ведуть війни і через те поширяють свої границі, то Австрія противно побільшує ся дорогою щасливо заключуваних супружеств між Габсбургами а иншими панующими родами в Европі. Про се навіть зложено латинську пословицю, яка звучить:

BELLA GERRANT ALII— TU AUSTRIA FELIX NUBE

Нехай инші воюють — ти Австріє женихайсь щасливо.

Що отся приповідка правдива, про се сьвідчить цілий ряд нещасливих воєн та ріжних невдач, мимо яких однак Австрія не лиш що не упала, але противно зростала в силу та могучість.

Коли перейдемо в історію Австрії від 300 літ, переконаємось, що Австрія за цілий час понесла самі невдачі.

Сей сумний рекорд представляють ся ось так:

1618 — Трицайцятьлітна війна. Австрію побиває Густав Адольф під Липськом в р. 1631, під Ліцом в р. 1632. По побіді Французів Австрія заключає мир в р. 1648.

1683 — Австрія побита через Турків в кількох битвах.

1697. — Евген Сабавдський, одинокий вожд Австрії, який провадив части борби з Турками, побиває їх під Женто.

1701. — Початок еспанської війни о наслідство, що тревала до 1710. Се так зв. сукцесійні війни. Той сам Евген Сабавдський побиває Французів в Італії та Оденард в Франції в р. 1708 а під Мальпляк в р. 1709.

1717. — Евген Сабавдський побиває Турків під Білгородом.

1741. — Фридрих Великий, пруський король, побиває Австрійців та відбирає у них Шлеск. Під Мольвіц поносить Австрійці численні страти.

1755. — Початок семилітньої війни. Король Фридрих побиває Австрійців під Прагою. Наближалась тоді тяжка хвиля, та Угри випратували Австрію.

1757. — Австрія побита під Лятен через Прусаків.

1760. — Австрія побита під Лятен і Лігнін.

1762. — Австрія побита під Фрайбургом.

1774. — Австрія відносить сьвітлу побіду над Поляками, забираючи у них частину території.

1796. — Наполеон побиває Австрію під Лоді, Арколя, Ріволі, Ульм, Ваграм і ин. По таких невдачах стратила Австрія частину Італії.

1799. — Француський ґенерал побив Австрію під Гогенлінден та Цурихом.

1800. — Австрія побита через Наполеона під Маренґою, Линнес і Монтебельо.

1805. — Австрійці страшно побиті через Наполеона під Австерліц. Облога Відня.

1809. — Австрійці побиті під Екміль, Еслінґ і Ваграм. Відень в друге добутий.

1859. — Вже за панованя теперішного цісаря побивають Австрійців під Маджентою і Сольферіно. Італійці випирають їх з північних провінцій.

1866. — Австрійці поносять страшне пораженє від Прусаків під Кенігреном та зрікають ся ріжних прав в користь Прус.

НІМЕЧЧИНА Є НЕПОБІДИМА?

Роланд Ушер, професор історії університету "Вашінгтон" у Ст. Луїс, видав недавно книжку п. з. "Пангерманізм" (всенімеччина), у якій обговорив дуже докладно силу і могучість Німеччини, що робить її непобідимою иншими европейськими державами. Із сеї книжки наводимо тут найважніші річи, на підставі яких наші читачі виробять собі докладний образ загосподарования німецької імперії.

Самопевність Німеччини — говорить професор Ушер — про непереможність своєї території, про державні нею стратегічні ключі, яких не зуміють забрати Франція і Росія, про її положенє, що не дозволяє на заатаковане її Англією, про величезну внесіність своєї мілітарної сили і готовости, про своє економічне і незалежне від нікого самообезпеченє, про більше приготовлене правительства і народу на величезні воєнні кошти між иншими европейських народів — се були би головні причини, що спонукали Німеччину до війни, яка вкінци випаде для неї щасливо.

Географічне положеня Німеччини (майже в осередку Европи) не є догідне на случай нападення на неї якої небудь більшої держави чи держав, але вона має зате величезну внесішість тоді, коли сама схоче напасти на инші держави. Вона може заатакувати з рівною легкостию Францію і Росію. Її армія є годна обороняти себе рівночасно на два противні собі фронти, а се дає їй абсолютну внесішість над прочими европейськими державами.

Вона має у своїм посіданю великі стратегічні пункти північної Европи: Альзацію і Льотарингію, яко двері до Франції і канал Кіль, яким може без перешкоди перекидати свої морські сили з Північного моря на Балтийське. Її союзники мають у своїх руках всі важнійші переходи до Швайцарії, до Росії і на Балкан.

Всі німецькі землі є з собою знаменито получені, творячи одностайну територияльну єдність яку можна обороняти не великими силами, а з великою легкостю. Вона не має довгого лапцуха кріпостий або островів, які треба би охороняти, ані великих пасів землі в Африці, чи Азії, які потребували би відповідного захисту, ані ніяких підданих, примірово Гіндусів або Марокканців, яких треба би утихомирувати.

Англія не може заатакувати Німеччини своєю фльотою а коли задержить на якийсь час німецьку мореплавбу, то тим не знищить нації.

Німеччина глядить на свою економічну силу з найбільшою гордістю. Вона відчуває свою економічну вищість над прочими европейськими державами і знає добре, що сама без посторонної помочи, зможе вдоволити свою людність і заспокоїти всі її життєві потреби.

Рільництво [illegible] в Німеччині [illegible] а промисел стоїть там також [illegible]. На випадок війни Німеччина може [illegible] і [illegible] [illegible] консумції. Вона має свою власну [illegible] — всі річи найпотрібнійші для могучости народа.

Кошти оружения Німеччини є далеко менші між Франції и Англії. Податок Німеччини на сю ціль виносить всего 10 долярів на голову, а такий самий податок Англії виносить 15 дол., а Франції аж 20 дол. на одну особу. З сього виходить ясно, що зброїти ся Німеччині далеко легше як обом її сусідам - суперникам.

А возьмім тепер публичні довги всіх тих трох держав. Публичні довги Німеччини припадають по 15 дол. а у Франції аж по 150 дол. на голову. Німеччина є отже в спромозі оподаткувати дальше свою людність, не обтяжаючи її так, як обтяжують свої народи Англія і Франція.

Порівнуючи воєнні армії усіх трох держав, прийдемо до переконаня, що і тут Німеччина перевисшає значно обі свої суперниці. Її стале військо визначає ся безумовною висшостию над військами француськими й англійськими, а її резерви, рівні що-до числа постійній військовій силі, є також дуже добре вимуштрувані і приспособлені до бою. Тяжко прийдеть ся Франції й Англії воювати з тими вишколенними вояками Німеччини! Німеччина готовила ся до війни цілими літами, не жалувала гроша на всякі військові цілі і через те довела цілу свою воєнну силу до незрівнаної доскональости.

Коли ще возьмемо під розваґу горячий патріотизм Німців їх національну гордість і однодушність зі своїми військовими кругами, коли порахуємо всі ті численні товариства, інституції й організації, розсіяні скрізь, по цілій державі, то мусимо признати, що Німеччина є під кождим оглядом першорядною сьвітовою державою, а побороти її — треба довгого часу і богато заходів та трудів.

ВСЕВОЛОД ГАРШИН.

ЧОТИРИ ДНІ.

Я памятаю, як ми бігли в лісі, як свистали кулї, як падали відірвані ними гилки, як ми продирали ся через густі корчі глогу. Стріли стали частійші.

На краю діброви показало ся щось червоне, що блимало то там то сям. Сидорів, молоденький жовнірик першої роти ("як він попав в наш загін?" — блеснуло в моїй голові), раптом вклякнув до землі і мовчки озирнув ся на мене великими переляканими очами. З уст його текла кров струмочком. Так, я се добре памятаю. Я памятаю також, як вже майже на краю діброви, в густих корчах, я побачив... його. Він був величезний, товстий турок, але я біг просто на него, хоч я не кріпкий і худенький. Щось тріснуло, щось, як мені показало ся, велике перелетіло біля мене; в ухах задзвеніло. "Се він в мене вистрілив", — подумав я. А він з зойком жаху притулив ся спиною до густого корча глогу. Можна було обійти корч, та від страху він нічого не памятав і ліз на колючі гилляки. Одним ударом я вибив з його рук мушкет, другим встромив кудись свій багнет. Щось не то заревло, не то застогнало. Потім я побіг далї. Наші кричали "урра!", падали, стріляли. Памятаю, і я вистрілив кілька раз, вже вийшовши з лісу, на поляні. Раптово "урра" рознесло ся голоснійше, і ми всі разом подали ся наперед. Цеб-то не ми, а наші, бо я остав ся. Мені се показало ся дивним. Ще дивнійше було те, що все раптом щезло; всі крики і стріли замовкли. Я не чув нічого, лише бачив щось синє; мабуть се, було небо. Опісля і воно щезло.

* * *

Я ніколи не був в такім дивнім становищи. Я лежу, здаєть ся на животі і бачу перед собою тілько маленький кусочок землі. Кілька травинок, комашка лізе по одній з них в низ головою, якісь кусочки сьмітя з торічної трави — ось і весь мій сьвіт. І бачу я його тілько одним оком, бо друге заслонене чи радше придавлене чимсь твердим, мабуть гиляккою, о котру спирає ся моя голова. Мені страшенно не лежати, і я хочу, але рішучо не розумію, чому не можу поворушить ся. Так минає час. Я чую як трішать коники в траві, бренить пчола. Більше нема нічого. Нарешті я напружуюсь, і виймаю праву руку з під себе і опираючись обома руками в землю, хочу стати на коліна.

Щось гостре і швидке, як блискавка, пронизує все моє тіло від колін до грудий і голови, і я знову падаю. Знову морок без тями, знов нема нічого.

* * *

Я пробудив ся. Чому я бачу зорі, котрі так ясно сьвітять ся на чорно - синім болгарськім небі? Хиба я не в наметі? Пощо я виліз з него? Я роблю рух і відчуваю страшенний біль в ногах.

Так я зранений підчас бою. Тяжко чи ні? Я хватаю ся руками за ноги там, де болить. Мої ноги і права і ліва покрились зашкорузлою кровю. Коли я доторкаю ся до них руками, біль ще дужчий. Біль наче зуби болять: постійний, нестерпний біль. В ухах дзвенить, голова отяжіла: ледво розумію я, що зранений в обі ноги? Що-ж се таке? Чом мене не забрали? Чи вже-ж турки розбили нас? Я починаю пригадувати собі, що було зі мною, спочатку смутно, потім яснійше, і приходжу до висновку, що ми не розбиті зовсім. Бо я впав (правда, я сього не памятаю; але памятаю, як всі бігли вперед, а я не міг бігти, і в мене осталось тільки щось синє перед очима) — і впав на поляниці, на вершку горба. На сю поляну нам показував наш маленький полковник. "Хлопці, ми будем там!" — крикнув він до нас своїм дзвінким голосом. І ми були там; значить, ми не розбиті... Чому-ж мене не забрали? Тут жеж на поляні рівна площа, все видко. Напевно, мабуть, не я один лежу тут. Вони стріляли часто. Треба повернути голову і подивити ся. Тепер зробити се зручнійше, бо ще тоді, коли я, прочуняившись, бачив травку, і комаху, що лізла в низ головою, я, намагаючись підвести ся, впав не в те саме положене, а перевернув ся на спину. Через те-то мені видно сї зорі.

Я підводжусь і сідаю. Се робить ся трудно, коли обі ноги перебиті; кілька раз трібую, усилую ся і нарешті, з сльозами в очах, що виступили від болю, я сідаю.

Наді мною — кавалочок чорно - синього неба, на котрім горить велика зоря і кілька маленьких, доокола мене щось темне і високе. Се — корчі. Я в корчах: мене не найшли!

Я відчуваю, як ворушить ся волосе на моїй голові.

Одначе, як то я опинив ся в корчах, коли вони застрілили мене на ниві? Може бути, що вже зранений, я переліз сюди, не памятаючи себе від болю. Дивно тільки, що тепер я не можу поворушити ся, а тоді я міг дорачкувати до сих корчів. А може бути, в мене тоді була тільки одна рана, а друга куля догнала мене вже тут.

Бліді і блідо - рожеві плями заворушили ся довкола мене. Велика зоря поблідла, кілька маленьких — щезли. Се сходить місяць. Як тепер гарно в дома!...

Якісь дивні звуки долітають до мене... Начеб то хтось стогне. Так, се — стогін. Чи лежить коло мене який такий же забутий, з перебитими ногами або з кулею в животі? Ні, стогін так близько, а біля мене, здаєсь, нема нікого... Боже мій, та-ж бо то я сам! Тихий, жалібний стогін; невже мені й справді так болючо? Мабуть. Тільки я не розумію сього болю, бо в голові у мене туман, олово. Краще лягти знову і заснути спати, спатити.— Тільки чи я прокинусь коли небудь? То все одно.

В ту хвилю, коли я збирав ся лягти, широка бліда пасма місячного сьвітла ясно осьвітила місце, де я лежу, і я бачу щось темне і велике, що лежить яких пять кроків від мене. Де-не-де на ньому видно відблиски місячного сьвітла. Се гузики або зброя. То або труп, або зранений.

Все одно, я лягу...

Ні, не може бути. Наші не пішли. Вони тут, вони відбили турків і сами дістали ся на сїй позиції. Чому-ж нема ні розмови ні тріску палаючих огнів? Та яж бо від ослаблення нічого не чую. Вони напевно тут.

— Поможіть!... Поможіть!...

Дикі, безумні, хриплі зойки виривають ся з моїх грудий і нема на них відповіди. Голосно розливають ся вони в нічнім воздусі. Все решта мовчить. Тільки сьвіркуни тріскотять як і раніше, без перестанку. Місяць жалібно дивить ся на мене круглим блідим лицем.

Колиб він був зранений, він пробудив би ся від такого крику. Се труп. Наш чи турок? Ах, Боже мій! Хіба не все одно?... І сон спускає ся на мої запалені очи.

* * *

Я лежу з запертими очима, хоч вже давно пробудив ся. Мені не хочеть ся відімкнути очи, бо я, крізь закриті повіки відчуваю сонячне сьвітло: коли я розкрию очи, то воно буде різати їх. Так і краще не ворушити ся... Вчора (здаєть ся, то була вчера?) мене зранили; минула доба, мине друга, я вмру. Все одно. Краще не ворушити ся. Хай тіло буде непорушне. Як би було-б добре спинити і працю мозку! Та її нічим не затримаєш. Думки, спогади товплять ся в голові. Правда, все се не на довго, швидко кінець. Тільки в часописях лишить ся кілька рядочків, що ось, мов, страти наші незначні: зранено стільки то; убитий рядовик з вольноопреділяючих ся, Іванов. Ні, навіть і прізвища не напишуть; прямо скажуть: забитий один. Один рядовий, як те одне щеня...

Дальше буде.

Цар Александер II. в Румунії.

Гостина царя в Констанци розказала Робертові Шеферові, бувшому приватному секретарови румунської королеви (Кармен Сильва) паркову гостину в Румунії. В р. 1878, по закінченю російсько румунської війни, був цар Александер II. через кілька днів гостем короля Кароля, що тоді не був ще однак королем, а тільки князем Румунії. Москалї по довгих борбах побідили Турків, але доперша тоді, коли румунська армія під проводом хороброго князя прийшла їм в поміч. Справність і холоднокровна відвага князя була для Москалїв предметом справедливого подиву; Скобелев, котрого неустрашимість перейшла в пословицю, хилив з найбільшою почестию голову перед молодим володарем, що стояв в першій боєвій лінїї і не скривав ся за шанці. Його мила постава, його спартанські привички, його неустрашимість, з якою він кождій небезпеці заглядав відважно в очи, і його простота були контрастом до орієнтальної пишноти російського двору і до розстрою, що панував в царськім таборі. Александрови II. не бракувало також відваги, але його окружене не позволяло йому занадто наражати ся. І цар - освободитель, котрий всюди добачував нігілїстів та через сю війну, що неожидано протягнула ся, став ся дуже нервовим, сидів як незаймане божище в своїм шатрі, котрого ознакою був срібний самовар величини малої льокомотиви; був посоловілий та мовчаливий і оживляв ся лиш трохи тоді, коли його прибічний адютант, князь Віттенштайн, розповів йому яку веселу історийку. Чи Александер II. по заключеню мира прибув як приятель до Букарешту? Можна припускати, бож він був джентельменом. Але його окружене впливало на нього в спосіб не конечно прихильний для Румунії. Лев, якого ратувала мишь, не міг сього миші так легко дарувати. Наслідком сього було те, що румунську Бесарабію Румунії відобрано і за се дано їй болгарську Добруджу. Князь Король міг тоді за згодою Росії вложити на голову також болгарську корону. Він відказав ся однак від сього, бо не хотів бути васалем султана.

"Королева Румунії — пише Роберт Шефер — оповідає радо спомини про побут Александра II. в столици Румунії. Князівська родина перебувала тоді звичайно через літо в Котрочені. Котрочені (тепер місце замешкання румунського наслїдника престола) се колишний грецький монастир, перестроєний на королївський замок. Він лежить на схід від Букарешту. Запах рожевого олійку, який тут давнїше виробляли монахи, чути ще тепер з мурів замку, але він перемішаний вже з душною вонею, яку видають звичайно старі і вогкі мури. Замок окружений малим парком. Місце се досить меляхолійне, тим більше, що до замкових мурів приперта каплиця - гробниця. За палатою стелить ся безкрайний одностайний степ. З тераси видно Букарешт, передовсім копули численних церков. Се був час, коли цвили акації. В підвечірковій порі зібрали ся всі на терасї. Тут сидів Александер II. в товаристві свого сина, пізнїйшого царя Александра III, свого вуя, великого князя Миколи і ґенерала Скобелева. Заружений зморщив він чоло. Він бояв ся нігілїстичних атентатів і бажав щоб його берігла його власна поліция; та князь Кароль опер ся сьому жаданю, заявляючи, що ручить за безпеченство царя в Букарешті. Помимо того — оповідала королева — дрожав Александер перед кождою китицею сьвітів, яку вкидовано йому до повозки, боючись, що в цьвітах скриває ся бомба. Болоські хлопи, котрі не так легко чимсь інтересують ся, майже не звертали уваги на царя."...

Порошки.

Заслаб мужик на жниві.
А дідич лічити!
Два йому порошки,
Тай каже зажити.

А той, щоби порошки
Випити з водою,
Нюхнув тілько разів пять
Тай сидить собою.

Переспав цілий день.
Як рукою зняло ось:
Рано дідич запитав:
"А як тобі спалось?"

— А спало ся пане мій.
Спасибі вам, пане!
"А порошки всі зажив?"
— Всі вишнахав, пане!

"Подякуй же, каже пан,
Пізнувови свому!"
А сам тілько посвистав,
Тай пішов до дому.

Elliot, Macneil & Deacon
Адвокати, нотарі [illegible]
Офіс 316 McIntyre Block
Phone Main 18 & 19. Winnipeg, Man.

П. П. АЛЕХНО.
Русько - Польський заклад фотографічний, повозний і погребовий. — Автомобілї для винайму, карити на весіля по $3.00. Заходіть в потребах до мене на адресу
376 Selkirk Ave.
Телефон: St. John 1794.
WINNIPEG, MAN.

SAVOY HOTEL
C. F. HERBERT, Властитель.
Main Str., напротив C. P. R.
Станція і вікт 1 дол. денно.
Добрі пива, лікери і цигара. Для бордінгерів все по спеціяльних цінах, а для дітий за половину ціни. Отворено в день і в ночи. Телефон Garry 4458.

THE SELKIRK HOTEL
Новий і модерний.
T. H. Nesbitt і J. M. Wilson, Prop's.
першорядний готель в північнім Вінніпегу. Станція і вікт від $2.00 і висше на день. Найлїпшого сорта напитки в буфеті.
802-804 Main st. Phone S. J. 2533.

Ontario Hotel
858 MAIN STR.
Phone: - - St. John 605.
Jas. Hennesey, Propr.
Коли хочете випити велику склянку пива то зайдіть до „ОНТАРІО". Чисті лікери і добрі цигара, в пул-рум 12 столів. Добра їда на ланч.

EDELWEISS BREWERY
A. W. RIEDLE, Prop.
WINNIPEG ELMWOOD
Наш Лятер, Ейл, і Портер найлутший.
Спробуйте пити Riedle's Beer
Telephone - - - Main 2987.

HUGH D. CUTLER
адвокат
Полагоджує всякі справи. Ві всяких процедурах удавайтесь до нього.
Phone M. 2028. 210-11 Nanton Bldg. Winnipeg, Canada.

Перша українська фабрика у Вінніпегу
що виробляє ріжні мебля, бюра, офісові столи шафи і річи сим подібні.
Виробляємо двері до хат, вікна по найтаньших цінах. В нас можна дістати ріжні шкла шлюфовані зеркала. Також висилаємо наші вироби і на провінцію по найдешевших цінах. Нігде не дістанете дешевше як у нас.
Тому свій до свого!
Приходіть або пишіть на адресу:
M. HAWRYSZ
Phone St. John 2172.
1182 Selkirk Ave., Winnipeg, Man

Боротьба з сухотами!

Товариство галицьких друкарів у Львові видало серію (10 штук) чудово кольорових гуцульських переписних листів роботи відомого нашого артиста-маляра І. Труша. (Водопад Пруту, Гуцульський хлопець, Капливець, Гуцульська дитина, Вид з Ділка, Камінь Добоша, Гуцули трембітарі, Вид з Ямни) і Д. Оляньського (Дім здоровля друкарів в Микуличині, Церква в Микуличині). ЦІНА ОДНОЇ СЕРІЇ 30 центів.

Хто бере більше серій, дістає опуст.

Чистий дохід призначений на санаторію для хорих на груди друкарів.

Замовлення і гроші (можна і канадійські почтові марки) просить ся слати на адресу секретаря Товариства:

П. БУНЯК, у ЛЬВОВІ,
УЛ. СКШИНСЬКОГО Ч. 14, 83
(Lemberg, Galicia, Austria.)

Заснований 1900.
ДР. МОРДЕН.
Дентист,
котрого заряд сеї часописи рекомендує Сотки людий скористали з нагоди зниженя піни за направлюване зубів.
ЧОМУЖ ВАМ НЕ СКОРИСТАТИ.
Ми закладаємо золоті зуби по 5 дол.

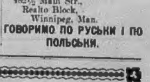

Тягнемо зуби без болю.
Маємо приряди за помочию котрих направляємо зуби так скоро, що людий мешкаючих поза містом обслугуємо дуже скоро.
Наша адреса:
482½ Main Str.,
Realto Block,
Winnipeg, Man.
ГОВОРИМО ПО РУСЬКИ І ПО ПОЛЬСЬКИ.

Dr. B. GERZABEK
Одинокий Руський Лікар зі Старого Краю в Канаді
СПЕЦІЯЛИСТ ВІД УСІХ СЛАБОСТИЙ
Приймає хорих дома в д. ч. 433 SELKIRK AVE. на розі Salter і Pritchard від год. 1-3 по пол. і від 9-10 вечером. Telephone: St. John 996 а також в ЛІЧНИЦІ ЕЛЕКТРО-МЕДИЧНІЙ, під ч. 415-417 Pritchard Ave. від год. 9-12 рано; 5-6 по пол. і 7-9 вечером. WINNIPEG, MAN.

БАЙКИ ДЛЯ ДІТИЙ.

М. Гоголь

ПЕРЕКЛ. А. Н... КИЙ

РІЗДВЯНА НІЧ.

(Дальше.)

"То й вийт воліз туди-ж!", гадав про себе Чуб зі здивованєм міряючи його від голови до стіп. "Он, як... е..." — більше нічого він не міг сказати.

Він сам був немеш здивований і не знав, що сказати. "Здаєть ся, на дворі досить холодно", сказав наконець звертаючись до Чуба.

"Та є морозець", відповідав Чуб. "А позвольте себе поспитати: чим ви мажете свої чоботи: смальцем чи дьохтьом?" Чуб хотів не те сказати: він хотів запитати: "яким чином ти, вийт, заліз у той мїх?", але сам не понимав, як виговорив зовсім що иншого.

"Дьохтьом ліпше", відповів голова. "Ну, прощайте!" затягнувши шапку, пійшов з хати.

"Чому, я дурак, питав його чим він маже чоботи!" сказав Чуб все ще глядячи на двері, в які вийшов вийт. "Ось тобі Солоха! І такого чоловіка посадить в мішок!... бач... чортова баба!... А я, дурак... Та де ж той проклятий мішок?".

"Я кинула його в кут, там більше нема нічого", сказала Оксана.

"Еге, знаю я, як то нема нічого! Давай його лиш сюди: там ще один сидить! А струси по ним хорошенько! Бачиш, проклята баба! А подивити ся на ню — як сьвята, так наче скоромного не брала ніколи в рот!...

Та ми лишім Чуба виливати свою досаду з вернім ся до коваля, тому, що на дворі уже певно девята година.

З початку видало ся ковалеві страшно, особливо тоді, коли він підняв ся від землі так високо, що уже нічо не міг доглянути в низу, і полетів як муха попід самісінький місяць, так, що якби був не схилив ся, то був би зачепив його шапкою. Однаково-ж за яку хвилину він набрав відваги та став навіть шуткувати з чорта. (Його ж незвичайно забавляло, як чорт чихав і кашляв, як коваль здоймав з шиї кипарисовий хрестик і підносив до нього. Вакула нароком підносив руку почіхрати голову, а чорт гадаючи, що він забирає перехрестити ся, летів ще скорше). В горі усе ясніло. Воздух, в легенькім, серебрянім тумані, був густий, прозрачний. Все було видко, а навіть можна було побачити, як понїс ся біля них вихром чарівник, сидячи на горшку; як зорі, збившись в громаду, грали ся в жмурки; як з боку, облаком, клубив ся цілий рій духів; як танцюючий при сьвітлі місяця чорт, побачивши коваля їдучого верхи, зняв шапку; як летіла з поворотом мітла, на якій тільки що їздила куди потрібно відьма... Много, много ще всякої ріжної дряни стрічали по дорозі. Усе, побачивши Вакулу, задержувало ся хвилинку поглядіти на нього, а потім несло ся вихром далше; а коваль все летів аж нараз заблестів перед ним Петербург, весь в огни. (Тоді як раз по якійсь причині була там ілюмінация). Чорт як раз перелетів через рогачку, перекинув ся в коня і коваль побачив себе нараз на бистрім кони посеред вулиці.

Боже мій! Стук, грім, блеск по обох боках стоять четирповерхові стіни; стук кінських копит і коліс відзивав ся громом і відбивав ся з четирох сторін; доми росли і наче підимали ся з землі на кождім кроці; мости дріжали; карети летіли; погоничі кричали; сніг свистів під тисячами саней, легчих з усіх боків; піхотинці тиснули ся попід стіни, а величезні їх тіни мелькали по мурах, досягаючи головою коминів.

(Дальше буде.)

Утекла з гарему.

Доказом сього, що не всі гаремні дами чують ся вдоволеними в своїм золотім замкненю і що не одна бажала би висвободити ся з своєї неволі, є випадок, що трапив ся останними часами в аристократичних отоманських сферах. Ось донька Ізвета паші, бувшого тайного секретаря султана Абдул Гаміда, втікла з гарему свого мужа Мазалиса Абеда в Дамаску і приїхала до Відня, де замешкала в однім з готелів на Рінгштрассе. Гарна Туркиня по імени Лема Абед на кошта подорожі забрала з собою дорогоцінности вартости 100,000 корон, котрих часть зложила в Трiєсті в депозиті в однім з тамошних банків, часть спродала, а часть заставила. Батько її, котрий після отоманських устав має право опікунства над нею — бо Лема має 17 літ — починиа судові кроки, аби її приневолити до повороту. Передовсім вискав у австрийських властий, що вони заборонили банкови в Трiєсті видавати дорогоцінности депозиторці, а її самій продавати решту дорогоцінностий. Що до видачі молодої Туркині батьківській власти, судові переговори є в ході і протягнуть ся правдоподібно ще довго. Лема Абед, котра тепер у Відни уживає европейської свободи, не має найменшої охоти повертати до Туреччини. Вона каже, що дорогоцінности се її власність, бо вона одідичила їх по матери, але й без дорогоцінностий не поверне до вітчини, бо волить вмерти, як знов дати ся замкнути в гаремі. На житє задумує заробляти лекциями язиків.

Запорожська Січ.

Вже в кінці 15-го століття козаки ходили на низові пороги Дніпрові на лови; мали сутички з Татарами. Року 1556 Дмитро Вишневецький, козацький ватажок, побудував кріпость за порогами на острові Хортиці і відбив напад кримського хана. Самостійна козацька громада склала ся після Люблинської унії (року 1569), коли польські порядки шляхта і кріпацтво почали заводитись на Україні. Народ тікаючи від неволі, збирав ся за порогами Дніпра, бо тут була воля. Січових осередків або ж кошів було 8: Хортицький, Базавлуцький, Томаківський, Микитинський, Олешківський та Підпільненський. Військо ділило ся на курінї; кождий курінь мав свого отамана, а над усім військом був кошовий. Король Стефан Баторій видав наказ, щоб тільки 6 тисяч козаків записувати у реєстр, а решта щоб вернула ся на свої землі і були кріпаками. Але поруч із реєстровими були і самовільні і Січ лишилась такою як була. А силу Січ мала: року 1605 ватага козаків спалила Варну і розбила турецьку фльоту; два роки пізнійше козаки зруйнували Очаків та Перекоп, року 1612 Петро Сагайдачний взяв Кафу і визволив християн - невільників; через рік козаки перепливали на чайках на дубах Чорне море, спалили Сіноп і Трапезунт. Всї сусіди звернули увагу на запорожців, а Поляки крім того ще й боялись їх дуже, бо запорожці заходились визволити Украйну з під польського ярма. Щоб захиститись від запорожців, Поляки поставили над Дніпром кріпость Кодак, але Кошовий Сулима зараз-же зруйнував її. Після того, як Мазепа передав ся Шведам у війні їх з Росією, Петро I. зруйнував Січ, а запорожців або покарав на смерть або зробив хліборобами. Цариця Анна, щоб захистити Росію від Татар, дозволила козакам знов відрадити Січ. У другій половині XVIII віку, коли кримське ханство було зруйноване, Запорожє вже непотрібне було для Росії і Катерина II скасувала його року 1775. Частина козаків втікла в Туреччину і заложила задунайську Січ у Добруджі.

Чим порожнійше черево, тим тяжше його носити.

* * *

Як собі постелиш, так і будеш спати.

(Продовження зі стор. 1).

місць, на яких вже навіть не подають ся написи "сконфісковано".

Так само українські і польські газети містять дуже горячі статі за Австрією, а з великою ненавистю проти варварської самодержавної Росії. Львівське "Діло" і "Свобода" огненими статями накликають до бою і повстаня против Росії та віщують, що вже близька хвиля освободженя України.

* * *

Українські відділи Січий і Соколів мали вже в кількох місцях стрічі з російським військом. В однім місци дня 10. с. м. відділ українських Соколів під проводом Тараса Франка, (сина Івана Франка), професора гімназії, вдарив у ночи на російський табор і наніс йому значні страти. Докладнійших відомостий про сей український наступ на російський табор покищо ще нема, але писали про нього навіть заграничні газети в Европі.

* * *

Деякі американські часописи подали вісти, що в Галичині непрожаї і крайна нужда. Все те неправда. Сього року був дуже красний урожай і збіже всюди зібрано вчасно. Люди понівають, що такого гарного збору здавна вже не запамятали. З уваги на те нема бесіди про голод в Галичині.

Купці по містах, переважно жидівські, хотіли використати воєнний час і відразу значно піднесли ціни хліба і всїх споживних артикулів. Але се тривало всего два - три дни, бо власти взяли ту справу у свої руки і наказали, щоби в кождім місті і навіть по селах у склепах були виставлені ціни урядово визначені на хліб і споживчі артикули. Жандармерія подня ті ціни контролює і найменьше переступство дуже строго карає.

Жидівські спекулянти старали ся ще в инший спосіб робити "гешефт" на біднім населенню, а іменно при зміні паперових гроший. Пустили поголоску, що паперові гроші не мають вартости і давали сріблом або золотом лише половину вартости або ще меньше. Коли власти про се довідали ся видали строгу заборону обманства при зміні гроший. Кождий, хто міняє банкноти, мусить виплатити повну їх вартість чи сріблом чи золотом. Богато обманців арештовано, а пошкодованї відібрали свої гроші.

Загалом порядок в краю є відновлений і тепер вже нема жадних нарікань ані на дороживю ані на недостачу гроша.

Зелізниці віддані цілком тільки для потреб війська. Чоловікови, що не належить до війска, майже не можливо переїхати зелізницею.

Зелізничі двірці і шляхи обставлені війском. Такесамо мости, гостинці, телеграфи.

Богато патрулюючих коло гостинців, мостів і т. д. можна побачити у звичайнім хлопськім одіню. Мають вони лише карабіни і військові шапки.

* * *

Кацапи в Галичині і на Буковині дуже пригноблені й усидають, що вони за Австрією. Кацапські провідники поховали ся і сидять тихо. Лише деякі молоді, котрі пішли ся отверто на російських мінистерів, пробували вести агітацію за Росією. Але за найменьше дкорїне їх зараз арештовано і трох кацапів розстріляно у Львові на цитаделі. Був се один офіцир, один простий жовнір і один цивіль спомїж кацапських провідників. Агітували вони серед війска проти Австрії. Їх арештовано, по чім воєнний суд засудив їх на смерть і до пятьох минут їх страчено. Імена розстріляних держать в тайні.

Арештовано в Галичині також богато російських шпіонів котрі були попереберали ся в мундури австрийського війська.

Тому, що се все не походить з віродостойних жерел, годі се му вірити. (Ред.).

Жінка може впасти чоловікови в око, стати йому в горлі а вилізти боком.

ПОТРЕБА

Русько - англійського учителя в Іст Селкірк.

Аплікантки зволять писати до

Франко Вітко

Іст Селкірк. Манітоба.

БАТЬКО РОДИНИ, або всякий мущина, котрий має поверх 18 літ, може взяти гомстед, чверть секції отвореної домініяльної землі в Манітобі, Саскачевані і Альберті. Зголошуючий ся мусить явити ся особисто в аґенції домініяльних земель або в суб-аґенції дістріктовій. Брати гомстед через повномочїє, можна брати в всякім місцевого аґента домініяльних земель (не суб-аґента) після певних умов.

ОБОВЯЗКИ — мешкати на фармі і управляти землю через три роки. Гомстедовець може мешкати на фармі не меньші як 80 акрів не дальше як 9 миль від гомстеду — на певних умовах. В всякім випадку вимагає ся хати в котрій можливо мешкати, хиба тоді ні, коли повинности помешкання відбува ся в сусідстві.

В деяких дістріктах гомстедовець може прилучити чверть секції сусідуючої з його гомстедом. Ціна три доляри за акер.

Обовязки: — Шість місяців мешкати кождого з шести років від дня вступу (включаючи час потрібний до удержання патенту на гомстед) і пятьдесять акрів обробити.

Гомстедовець, котрий покористував ся правом одержання гомстеду і не може взяти премшни, може купити гомстед в певних дістріктах в ціні 3 доль. за акер.

Обовязки: — мусить мешкати через шість місяців кождого року через три роки. Виробити 50 акрів побудовати хату вартости 300 доль.

Сильність обробленої землі може бути з меншена тоді коли земля є корчовата або каменнста.

W. W. Cory,
DEPARTMENT OF THE INTERIOR.
OTTAWA, ONT.

ALEX CALDER & SON,
663 Main Str., Winnipeg, Man.

БАНКИРІ І КОРАБЕЛЬНІ АГЕНТИ.

ТЕЛЕФОН: 3260 Main.

CANADIAN PACIFIC RAILWAY

Ми посилаємо гроші до старого краю по найтаньших цінах.

АНТ. КАРАКОЦЮК
Руский Менеджер.

Edward L. Drewry,
REDWOOD ПИВОВАРНЯ НА St. John — Winnipeg
Наші вироби самі себе хвалять.
Пийте DREWRY'S: Лягер, Ейл і Портер.
Мінеральні води всім знані.
TELEPHONE: ST. JOHN 221.

ПОЗІР!

ПЕРШИЙ РУСЬКИЙ СКЛАД
вина, пива, горівок і всяких других лікерів
під назвою

"ОРЕЛ"

НА СЬВЯТА! НА СЬВЯТА!

Напитки в нас ріжнородні і перворядної знаменитости — зрештою, коли зайдете, або купите в нас товар, то самі побачите.

Тепер з взгляду на сьвята, ми постановили знижити ціну на наших товарах, тому користайте з нагоди і замовляйте в нас всі напитки, котрих будете потребувати на сьвята.

Ось Вам наші знижені ціни:

Тая Джін 1 гальон	$2.50
Житнівка 1 гальон	$3.50
Бренда (коняк) 1 гальон	$5.00
Бренда лутша 1 гальон	$5.50
Скоч 1 гальон	$4.50
Ганишівка краєва 1 гальон	$5.00
Ганишівка лутша 1 гальон	$6.00
Кмінківка 1 гальон	$7.00
Кмінківка лутша	$9.00
Рум 1 гальон	$6.00
Рум ямайка 1 гальон	$9.00
Вино 1 гальон	$1.00
Старий порт 1 гальон	$1.25
Лїпше за гальон	$1.50
8 лїтний порт 1 гальон	$2.50
Білий порт 1 гальон	$2.50
Черешневе вино 1 гальон	$2.25
Лондон порт 1 гальон	$2.50
Катауба порт 1 гальон	$3.25
Катауба лїпше за гальон	$3.50

Угорське вино квартова флянка від 25ц до $1.25.
На замовлене висилаємо в тій хвили на фарми.
Дякуючи наперед за ласкаву память, остаю
З поважанєм
Alexander Roshko,
175 HENRY AVE., PHONE MAIN 1757. WINNIPEG, MAN.

КАНАДА

„КАНАДА"
виходить кождого тижня у вівторок.
Річна передплата в Канаді $1.00
За границею $1.50
Видає: РУСКА ВИДАВНИЧА СПІЛКА В КАНАДІ.
Адрес: "КАНАДА" 261 Fort Street, Winnipeg, Man.

CANADA

„CANADA"
Ruthenian Weekly Published Every Tuesday By
RUTHENIAN PUBLISHING Co. Ltd. of CANADA.
The best medium for advertisements.
Subscription per Year $1.00
Address: „CANADA" 261 Fort Street, Winnipeg, Man.

ЧАСОПИСЬ ПРОСЬВІТНА, ЕКОНОМІЧНА І ПОЛІТИЧНА

РІК II — Вінніпег, Ман. Вівторок 8-го Вересня 1914. — Число порядочне 53. — Winnipeg, Man. Tuesday September 8th 1914. — Число 35.

Велика Сьвітова війна.

Кождий з нас інтересуєть ся війною. Всї радо читаємо новинки які тільки мож захопити про війну. Новинки воєнні різні і где які дуже часто самі собі противорічать. Щоби найлучше розуміти розложенє армій, поля битви і місцевости потреба мати перед собою Воєнну мапу Европи, где все як найдокладнійше означено. Таку мапу можете легко набути у нас. Кождий хто пришле нам предплату за "Канаду" в сумі одного долара буде читав нашу часопись цілий рік а таком сейчас вишлемо Воєнну мапу Европи.

Така мапа сама коштує 50 ц. Отже користайте з нагоди і присилайте предплату на адрес.

Ruthenian Publishing Co. Ltd.
"CANADA"
261 Fort Str., Winnipeg, Man.

Воєнні Вісти.

Петроград 5 Вересня.

Російський Міністер війни оголосив що Російські війска зайняли Львів, по завзятій борбі що тревала вісім днів.

Офіціяльний комунікат великого князя Николая Николаєвича доносить про велику побіду по надзвичайній борбі якої еще доси сьвіт не бачив. Росияни понесли величезні страти, однак без порівнаня далеко більші страти в пострії Австрійцяв. Цілі бригади австрийського війська вирізано в пень. На полю битви полягли генерали і офіцири найвисшої ранги.

Великий Князь Никола так доніс Цареви про велику побіду Росиян:

"Я рад що можу звеселити Ваше величество новинкою про побіду, яку віднесла армія генерала Рузького. По семи днях безнепереривної боротьби Австрийці цофають ся без ладу. Утікаючі лишають свої гармати, рушниці, артилерію провізию та пакунки.

Перед сею рішаючою битвою армія Генерала Рузького здобула в протягу семи днів 24 гармат, велике число ручної зброї і много машинових гармат.".

Дальше російський генеральний штаб доносить про велику побіду російських війск над Австрийцями в Галичині. До головної битви прийшло на схід і північний схід від міста Львова. Австрийська армія яка була в силі 5 корпусів, є цілковито розбита. Страти Австрийців виносять 100.000 людей, з того 70.000 взято в неволю, а 30.000 убитих і ранених. Австрийцям забрано понад 200 гармат і велике число машинових гверів. Австрийці уступають з великим посьпіхом назад до Перемишля і Ярослава.

... Забрали Городок. ...

Петроград 7 вересня.

Російські війска поступають без великого перепону на захід. Забрали місто Городок котре було слабо уфортіфіковане як також забрали Тарнів. В Городку прийшло до кровавої стрічи, однак по 6 годинній борбі австрийські війска цофнулись в зад під Перемишль.

Бомбардують Перемишл.
Петроград. 7 вересня.

Російські війска обступили і бомбардують перші форти міста Перемишля. Перемишль єсть одна з найсильнійших твердинь в Галичині а може й в цілій Австрії. Наоколо твердині Перемишля, в віддаленю на яких 3 милі, єсть около 34 форти збудованих після найновійших планів і засмотрених в найсильнійші армати котрі порушають ся автоматично.

Взяли Буковину.
Рим. 7 вересня.

Російські війска заняли місто Черновці в Буковині. Як доносять вісти то славянське населенє Буковини радістно витало російських вояків і Бурмістр Черновець разом чорновецьким православним Архиєпископом приймили російського команданта хлібом і солю заявляючи свою радість по причині забраня Буковини Росією і висказали своє бажання щоби Буковина і на дальше полїтала під покровом білого царя.

Повипускали арештантів.
Рим. 7 вересня.

Російські воєнні команданти розказали повипускати всїх арештантів з карних заведень в Станіславові, Львові, як також з карних заведень по меньших місцях, в тій части Галичини, котру здобули Росіяни.

Воєнні Бранці в Петрограді.
Петроград. 7 вересня.

Що австрийська армія страшенно потерпіла, сьвідчить факт що до Мінска приведено воєнних бранців.

До "Військових Відомостий" один ранений вояк описує здобутє Тарнополя:

"Наша дивізія перейшла границю в кількох місцях, щойно опущених, через австрийські війска, і через приспішений марш стала в Тарнополи, віддаленім 45 миль (англ.) По дорозі ми немали жадної важнійшої битви.

Селяни перестрашені.

"Селяне, перестрашені австрийськими знущанями ся поховались, однак, коли побачили що немають чого нас боятись ся почали поволі виходити з своїх криївок і щораз більше нам увірити.

"В деяких місцевастях нам виходили на зустріч, сьвященики з процесіями з крестами і хоругвами витаючи нас хлібом і солею. Селяне підносили нашим жовнірам хліб і молоко за котре не хотіли брати жадної заплати. По селах позиштались тільки жінки і діти, старці та калїки, всїх же хто лише годен нести карабін забрали на війну. Прекрасні збіжа стояли еще на пни, жнива в деяких місцевостях щойно починались.

Як бились під Тарнополем.

"Ми станули під Тарнополем дня 23-го серпня о 10-тій годині рано. Тарнополь був сильно обкопаний. Австрійці привитали нас шаленим огнем з карабінів і машинових гверів. Наш регемент, підтриманий двома другими кинувсь до атаку. Через три години ми перли до окопів — се були страшні три години. Вояки по обох сторонах падали як скошена трава. По трупах і ранених наших вояків ми вкінци доперли до окопів. Австрійки нехотіли стрітитись з нами на багнети, они подались взад в неладі гонені нашими козаками. Пізнійше поставили нам сильний опір в самій середині міста. Нас привитали смертельним огнем з машинових карабінів установлених на вежах церков і костелів як також на домах. Наших полягло много, однак по завзятій борбі ми зміли вигнати сім баталїонів австрийського війска з Тарнополя, забираючи богато машинових карабінів і амуниції. Ся битва тревала 24 години".

БРИТИЙЦІ І ФРАНЦУЗИ ПОБОРІЛИ НІМЦІВ.

Париж 8 вересня.

Офіціяльно потвердженість доносить що злучені сили Британії, Франції і Бельгії побили Німців на лівім краю і що тепер німці, лівим крилом цофнулись взад, на цілій лїнії над рікою Марне межи Meaux і Сезанне.

Німецкі команданти просили о завішене оружія на пару годин, щоби позбирати свої ранені і поховати убиті що однак злучені армії їм відмовили.

Британія вірить в остаточну побіду.
Лондон, 8 вересня.

Публична опінія в Англії щораз успокоюєсь. По перших неудачах французької і Британської армії на терені війни, коли то Німці показали свою нечувану в історії мілїтарну силу, а Французи свою славу мілїтарну сторону, населенє Британії було троха занепокоєне. Тепер однак, коли злучені війска відперли німецьку силу і недопустили Німців до Парижа, в населеню щораз зростає більша певність що остаточно злучені сили побють ворога. Єсть лише мале занепокоєнє що Німці можуть вислати свої "Зепеліни" і кидати бомби на Лондон так як се они робили над Парижем і Антверпен.

Британські страти 15,681.
Лондон, 8 вересня.

Офіціяльне оголошенє Британських страт від початку війни подає міністерство війни як слїдує:

З маринарки.

Убитих	37
Ранених	76
Утоплених	131
Загублених	242
	486

З сухопутної армії.

Убитих	329
Ранених	1.223
Загублених	3.643
	15.195

Разом всїх.

Убитих	366
Ранених	1.299
Утоплених	131
Загублених	13.885
	15.681

Невипродуйте збіжа.

Збіже тепер вже дороге а єще буде дорожше. Пожаданим єсть, щоби наші фармері затримали як найбільше можуть збіжа через зиму, а дістануть добру ціну.

Цісар Франц Йосиф помер?
Рим. 8 вересня.

Ходить тут чутка з достовірних жерел що Австрийский Цісар Франц Йосиф помер вже тому дванайцять день і що в Відни намирене затаїли его смерть боячись вибухнення великої революції у всїх краях Австрійсько - Угорської Держави.

По причині слабости одного з наших друкарів, се число "Канади" виходить припізнене, за що перепрошуємо наших читачів.

Австрійську кріпость Катаро знова острілюють.

Англійсько французька фльота розпочала нанова бомбардоване австрийської кріпости Катаро. По 6-годиннім острілюваню два форти знищено.

МОСКОВСЬКІ ПОБІДИ.

Офіціяльні депеші з Петербурга стверджують великі побіди Москалів над австрийською армією в східній Галичині. Москалї положили 30.000 Австрійців, а коло Підгородя положили 3.000 трупом і здобули десять пушок. Коло Томашова взяли в полон цілий 15 угорський регімент.

ТУРЕЧЧИНА СТАЄ ПО СТОРОНІ НІМЕЧЧИНИ Й АВСТРІЇ.

Доносять, що Туреччина виповіла Росії війну. На чолі турецької армії станули німецькі офіцири.

Вістка про виповідженє Туреччиною війни Росії показала ся не ствердженою.

Японські війска в силі 15—20 тисяч висідають на березі в китайській пристани в Лонг Кау.

НІМЕЦЬКІ ВТРАТИ.

Офіціяльний німецький репорт подає число німецьких втрат як слїдує:

10.143 убитих; 30.326 ранених; 10.761 полонених.

Французька пристань Бульонь в руках Німців.

З Парижа надійшла відомість, що війско союзників опустило французьку пристань Бульонь і подало ся в напрямі міста Амен. Зелізничий рух між Парижем а Бульонь перерваний.

Новий Папа Римський, Венедикт XV.

Конклаве (збір кардиналів у замкненім місци для вибору нового папи) розпочало ся минулого понеділка (31 серпня) і тревало аж до четверга (3. с. м.). Новий папа зістав вибраний аж на девятім бальоті, а вийшов ним один з найновійших кардиналів, Яків Делля Кієза, дотеперішний архиепископ італійського міста Больонії. Новоизбраний папа прибрав собі імя Венедикта XV. Се він зробив з тої причини, що папа Венедикт XIV був уроженцем міста Больонії (уродив ся 1675 р. а умер 1758 р.). Сьвятий Отець Венедикт XV. прийшов на сьвіт дня 21 падолиста 1854 р. в італійськім місті Пелі. Він є членом одного з найстарших аристократичних родів Італії. Висьвятив ся на сьвященика в 1878 р., а кардиналом зістав іменований 25. мая б. р. Він був дорадником і щирим приятелем помершого папи Пія X. Уходить загально за великого дипльомата й адміністратора і має богато спільних прикмет з папами Пієм X. і Львом XIII.

Розпорядженє що до ношеня і переховування оружія.

Міністерска рада на воєннім засіданю в Отаві видала розпорядженє, котрим під строгою карою заказуєть ся всїм чужинцям в Канаді носити або перетримувати у себе пальне оружіє. Під словом чужинець, розумієсь кождого хто не єсть Британський підданий будьто з уродженя — або через принятія горожаньства.

Канада єсть тепер в воєннім стані тому розпорядженo що кождий чужинець з Австрійсько - Угорської або Німецької держави перебуваючий тепер в Канаді, може і надальше тут пробувати наколи тихо і спокійно буде пильнував свого інтересу і заняття, в противнім разі може бути арештований і затриманий яко вязень ворожої держави.

Кождий чужинець мусить до дня 23-го вересня зложити у місцевого Судії або поліційного урядника всяке пальне оружіє якеб він немав, як також всякий експльодуючий матеріял, за що отримає від урядника посьвідченє і такі его річі будуть назад ему вернені по скінченю війни. Хто до 23-го вересня неповинуєт ся сему розказові може бути караний до 500 долярів кари і до шісти місяців арешту.

Кождий, шторник або хто небудь, котрий би продав чужинцеви яке небудь оружіє буде караний до 200 долярів або до трох місяцїв арешту за кождо разове переступство.

Кождий поліцмен або поліційний урядник має право, коли має підозріня, варанту перешукати яку небудь особу або місце в котрій небудь час.

Се єсть дуже важне розпорядженє в позаяк много Русинів з Австро - Угорщини перебувають тепер в Канаді неприняли еще Брітійского підданьства, тому, для їх власного інтересу і добра, пожаданим єсть щоби они повинувались повищим розпорядженем.